

PROJEKT STOP STALKING

2016-2018

EVALUERINGSRAPPORT

SocialRespons

For Dansk Stalking Center, marts 2019

Stop Stalking er et samarbejdsprojekt mellem: Sydøstjyllands Politi og Dansk Stalking Center

SYDØSTJYLLANDS **POLITI**

Stop Stalking er støttet af Justitsministeriets særlige kriminalpræventive pulje

JUSTITSMINISTERIET

Evalueringen er udarbejdet af: Socialrespons for Dansk Stalking Center, Marts 2019

*Denne udgivelse er en forkortet version af den endelige evalueringsrapport for Projekt Stop Stalking.
Den fulde rapport kan downloades på Dansk Stalking Centers hjemmeside.*

INDHOLD

INDLEDNING	4
HOVEDKONKLUSIONER.....	5
KERNEAKTIVITETER I STOP STALKING	6
ERFARINGER OG RESULTATER HOS POLITIET	8
ERFARINGER OG RESULTATER HOS DANSK STALKING CENTER.....	12

INDLEDNING

I det følgende præsenteres viden og erfaringer fra den afsluttende evaluering af projekt Stop Stalking i en forkortet udgave. Stop Stalking er et 2-årigt udviklingsprojekt gennemført i samarbejde mellem Dansk Stalking Center og Sydøstjyllands Politi. Projektet fandt sted i perioden 2016-2018 med støtte fra Justitsministeriets særlige kriminalpræventive pulje.

Projekt Stop Stalking byggede videre på erfaringerne fra projektet En Tryk Hverdag (2014-2016) som var støttet af Rådet for Offerfonden. Oprindeligt var de to projekter tænkt som ét samlet projekt, men af ressourcemæssige årsager deltes projektet i to. Viden og erfaringer fra En Tryk Hverdag har imidlertid udgjort et vigtigt fundament for projekt Stop Stalking, hvorfor resultater fra dette projekt i noget omfang også er medtaget her.

PROJEKT EN TRYK HVERDAG

I En Tryk Hverdag etablerede Dansk Stalking Center og Sydøstjyllands Politi et samarbejde med henblik på at kvalificere og styrke den fælles forebyggende stalkingindsats. Det kortsigtede mål var at øge politiets viden om stalking, så stalkingsager kunne håndteres mere effektivt, mens det langsigtede mål var at komme stalking til livs samt at minimere følgerne af stalking. En Tryk Hverdag var et samlende initiativ med flere tiltag, herunder opkvalificering af politiet og andre professionelle, udvikling af manualer og informationsmateriale, sparring og udviklingsmøder med fagpersoner på tværs af samarbejdsrelationer samt udviklingen af en trykhedsskabende app til stalkingudsatte ved navn Skytsengel. Samtlige planlagte tiltag blev realiseret i projektet, og både samarbejdet og projektet som helhed blev betegnet som en succes af begge projektsamarbejdets parter, hvorfor projektet også udgjorde et solidt fundament for projekt Stop Stalking.

PROJEKT STOP STALKING

I projekt Stop Stalking har fokus været på at videreudvikle samarbejdet mellem Dansk Stalking Center og Sydøstjyllands Politi. Dette er blandt andet sket gennem kompetenceudvikling af udvalgte nøglemedarbejdere hos politiet samt gennem brugen af samtykkeerklæringer, som har gjort det muligt for politiet at viderehenvise stalkingudsatte og stalkingudøvere til intervention i Dansk Stalking Center. For Dansk Stalking Center har en selvstændig målsætning været at udvikle og tilbyde intervention til både stalkingudsatte og stalkingudøvere, hvor sidstnævnte ikke tidligere har været en målgruppe for intervention. Aktualiteten og relevansen af dette arbejde har været bestyrket af, at der både internationalt og nationalt foreligger meget begrænset viden om, hvilke interventioner mod stalking, der virker bedst i praksis.

HOVEDKONKLUSIONER

✓ POLITIET HAR FÅET ØGET VIDEN OM STALKING

Gennem vidensseminar og en række workshops har Sydøstjyllands Politi fået øget viden om stalking samt mulighed for at udveksle erfaringer med politikolleger og andre relevante aktører på stalkingområdet. Deltagere er blevet klædt på med viden om fx stalking som fænomen, stalkertypologier, kommunikation med stalkere samt muligheder i lovgivningen og de nye nationale retningslinjer på området. Den øgede viden kommer til udtryk som større opmærksomhed på og prioritering af stalkingområdet, hvilket kan aflæses direkte i stigningen af registrerede stalkingsager samt stigningen i antallet af henvisninger fra Sydøstjyllands Politi til Dansk Stalking Center i perioden for samarbejdet.

✓ MERE EFFEKTIV HÅNDTERING AF STALKINGSAGER

Den øgede viden om stalking har muliggjort udvikling og etablering af mere hensigtsmæssige og effektive arbejdsgange i behandlingen af stalkingsager. I Sydøstjyllands Politi er nøglemedarbejdere blevet opkvalificeret, og Servicecentret har fået tildelt en mere proaktiv rolle. Tiltagene har dannet grobund for hurtigere identifikation og vurdering af sagerne, ligesom det har været gavnligt for den efterfølgende sagsbehandling og den stalkingudsattes oplevelse af tryghed i forløbet. Også Dansk Stalking Center har justeret og optimeret arbejdsgange, fx varetages visitation nu af socialrådgivere og tværfaglig sagssparring er blevet indført.

✓ NYE REDSKABER TIL POLITIET TIL BRUG FOR STALKINGSAGER

Sydøstjyllands Politi har fået adgang til nye redskaber til brug for stalkingsager. Det omhandler både kommunikative redskaber, nationale og lokale retningslinjer for arbejdet, nyudviklede vejledninger mm. Endvidere opleves det som et vigtigt redskab at kunne henvise stalkere og udsatte til Dansk Stalking Center – med og uden brug af samtykkeerklæringer. Det opleves som ressourcebesparende at kunne viderehenvise henvendelser af psykosocial karakter, som ikke er direkte sagsrelaterede, til centret. Ligeledes lettes politiets arbejde i sagerne ved, at Dansk Stalking Center klæder udsatte på med viden om fx bevisindsamling til brug for sagerne.

✓ EFFEKTFULD INTERVENTION FOR STALKINGUDSATTE OG STALKINGUDØVERE

Dansk Stalking Center arbejder indgående med at kvalificere og udvikle interventionstilbud til stalkingudsatte og stalkingudøvere. Tests, målinger og interviews viser, at begge målgrupper har positiv effekt af behandlingen og oplever betydelig reduktion af de fysiske og psykiske følgevirkninger af stalkingen.

KERNEAKTIVITETER I PROJEKT STOP STALKING

Projekt Stop Stalking har været bygget op omkring følgende kerneaktiviteter:

- 1) Videreudvikling af samarbejdet mellem Sydøstjyllands Politi og Dansk Stalking Center
- 2) Opkvalificering af politiet med viden om stalking
- 3) Optimering og effektivisering af politiets behandling af stalkingsager
- 4) Kvalificere og udvikle interventionstilbud til stalkingudsatte og stalkingudøvere

Ad 1. Videreudvikling af samarbejdet mellem Sydøstjyllands Politi og Dansk Stalking Center

I projekt Stop Stalking er der blevet arbejdet med at fastholde og videreudvikle det samarbejde, som allerede blev etableret mellem Dansk Stalking Center og Sydøstjyllands Politi i En Tryk Hverdag. Samarbejdet i Stop Stalking projektet har hovedsagelig været fokuseret omkring udbredelse af viden om stalking i politiet, opkvalificering af udvalgte nøglemedarbejdere i politiet samt anvendelsen af samtykkeerklæringer i politiet med det formål, at flere stalkingudsatte og stalkingudøvere kunne blive henvist til vejledning, støtte og behandling hos Dansk Stalking Center.

Ad 2. Opkvalificering af politiet med viden om stalking

I projektperioden blev der afholdt et vidensseminar og en række workshops, hvis formål var at klæde politiet på med viden om stalking, samt at give medarbejdere i politiet mulighed for at udveksle viden og erfaringer på stalkingområdet. Vidensseminaret rettede sig bredt mod alle aktører i berøring med stalkingområdet hos Sydøstjyllands Politi, mens workshops primært adresserede udvalgte medarbejdere. Temaer for de opkvalificerende tiltag var bl.a. stalking som fænomen, stalkertyper, lovgivning på stalkingområdet, digital stalking, handlemuligheder i stalkingsager, kommunikation med stalkingudøvere, mv. I projektperioden er relevante medarbejdere hos Sydøstjyllands Politi og Dansk Stalking Center ligeledes blevet uddannet i brugen af SAM, der er et risikovurderingsværktøj, som anvendes til at vurdere trusselsniveau og alvorlighed i stalkingsager.

Ad 3. Optimering og effektivisering af politiets behandling af stalkingsager

Gennem udbredelse af viden om stalking samt opkvalificering af udvalgte medarbejdere har det været formålet at komme nærmere en mere effektiv behandling af stalkingsager hos politiet gennem optimering af arbejdsgange i relation til behandlingen af stalkingsager. Dette arbejde har både indbefattet identifikation af centrale enheder og aktører i mødet med stalkingsager, udvikling af redskaber og manualer til brug for sagsbehandlingen, undervisning af nye medarbejdere i politiet samt frivillige hos Dansk Stalking Center. Ligeledes har det indbefattet brug af en samtykkeerklæring, der har gjort det muligt for politiet at viderehenvise til Dansk Stalking Center, som har tilbudt samtaler af psykosocial karakter og spillet en

væsentlig rolle i at klæde stalkingudsatte på med fx viden om indsamling af beviser til brug for politiets videre arbejde med sagerne.

Ad 4. Kvalificere og udvikle interventionstilbud til stalkingudsatte og stalkingudøvere

I projektperioden for Stop Stalking har Dansk Stalking Center arbejdet indgående med at kvalificere og udvikle interventionstilbud til stalkingudsatte og stalkingudøvere. Dette arbejde har bl.a. impliceret ændrede arbejdsgange for visitation, tværfaglig sagssparring og supervision. Herudover har det handlet om inddragelse af nye redskaber til vurdering af risiko, trusselsniveau og interventionsfokus, samt redskaber til måling af virkninger og effekt i behandlingen af stalkingudsatte og stalkingudøvere. Alt sammen med henblik på at udvikle og tilpasse praksis samt at opbygge det bedst mulige vidensgrundlag til det fremadrettede arbejde med behandlingen. Særligt interventionen rettet mod stalkingudøvere har haft fokus, da tilbuddet om intervention til målgruppen har været et nyt tiltag hos Dansk Stalking Center, der i projektperioden også har åbnet en telefonrådgivningslinje for udøvere.

OM SAMARBEJDET MELLEMLANSK STALKING CENTER OG SYDØSTJYLLANDS POLITI

Dansk Stalking Center og Sydøstjyllands Politi har været begejstrede for samarbejdet og oplevet et gensidigt udbytte heraf. Sydøstjyllands Politi har opnået øget viden og forståelse for stalking, hvilket har påvirket sagsbehandlingen i en positiv retning. Ligeledes har politiet fundet det hjælpsomt og ressourcebesparende at kunne henvise stalkingudsatte og stalkingudøvere til Dansk Stalking Center. Dette bl.a. fordi, at politiet på denne måde har skullet bruge mindre tid på henvendelser af psykosocial karakter og således i højere grad har kunnet fokusere sine ressourcer om en mere effektiv sagsbehandling. For Dansk Stalking Center har samarbejdet med Sydøstjyllands Politi tilvejebragt en vigtig mulighed for at udbrede viden og skabe opmærksomhed omkring stalkingområdet, samtidig med at projektet for centret har skabt en unik adgang til stalkingudsatte og stalkingudøvere, som på denne baggrund har modtaget vejledning, støtte og behandling.

ERFARINGER OG RESULTATER HOS POLITIET

Ifølge Sydøstjyllands Politi har projektsamarbejdet med Dansk Stalking Center betydet, at politiet i kredsen har fået øget sin viden om stalking. Den øgede viden om stalkingsager har været med til at påvirke sagsbehandlingen og prioriteringen af sagerne i en positiv retning til gavn for både politi og borgere involveret i sagerne.

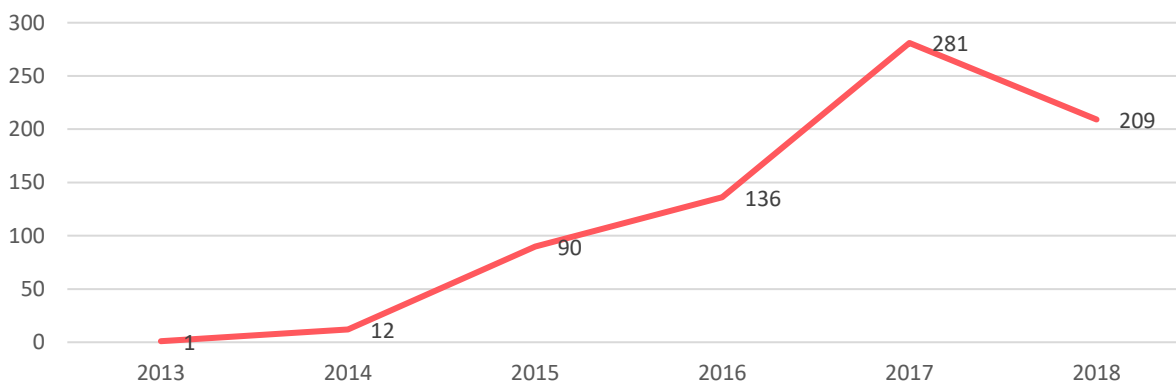
Øget fokus og generel prioritering af stalkingsager hos Sydøstjyllands Politi

Stalking kan antage mange forskellige former og være sammensat af et utal af forskelligartede hændelser. Hertil kommer, at stalkingudsatte ofte har et stort behov for kommunikation om deres sag, men samtidig er så stærkt påvirkede, at de mangler overblik over situationen. Tidligere kunne politiet derfor opleve stalkingsager som besværlige og tidskrævende, hvilket kunne påvirke prioriteringen af sagerne.

Gennem projektsamarbejdet mellem Sydøstjyllands Politi og Dansk Stalking Center har politiet fået øget viden om stalking, ligesom der i perioden er blevet udviklet både nationale og lokale retningslinjer for håndteringen af stalkingsager. Et særligt redskab for medarbejderne i Sydøstjyllands Politi har desuden været muligheden for faglig sparring med – samt henvise til – Dansk Stalking Center. Disse forhold har tilsammen betydet, at politiet har fået øget fokus på stalking, er blevet bedre til at identificere denne sagstype og har følt sig bedre rustet til at håndtere sagerne. Denne udvikling ses tydeligt af udviklingen i antallet af registrerede stalkingsager hos Sydøstjyllands Politi.

Antallet af registrerede stalkingsager i 2013 var 1, mens antallet i 2018 var 209. Det skal bemærkes, at den markante stigning i antallet af registrerede stalkingsager begyndte i 2014, som var året for indgåelsen af samarbejdet mellem Dansk Stalking Center og Sydøstjyllands Politi. Stigningen skal derfor ikke alene tolkes som en øget forekomst af stalkingsager, men i lige så høj grad som et udtryk for en udvikling, hvor politiet er blevet bedre til at identificere og registrere sagerne.

Udvikling i antal stalkingsager registreret hos Sydøstjyllands Politi 2013-2018

Øget viden og erfaringsudveksling på stalkingområdet for politiets medarbejdere

Medarbejdere fra Sydøstjyllands Politi, der deltog på vidensseminaret, fandt det udbytterigt at opnå øget viden om stalking samt om nye tiltag og lovgivning på stalkingområdet, ligesom det var værdifuldt at netværke med kolleger i berøring med denne type sager. Også medarbejdere, der deltog i workshops, oplevede deltagelsen som givende og udbyttet som stort.

Medarbejdernes feedback på workshops er, at de fik:

- Et værdifuldt indblik i Dansk Stalking Centers professionelle arbejde og gratis tilbud om hjælp, hvorfor det i dag opleves som vigtigere for politiet at henvise udsatte og udøvere til centret.
- Vigtig viden og redskaber, som øgede forståelsen for sagerne og var direkte anvendelige i mødet med stalkingudsatte og stalkingudøvere og sagsbehandlingen.
- Erfaringsudveksling, som gav dem nye indsigter i, hvordan deres politikolleger arbejder og dermed også nye perspektiver på, hvordan de selv kan gribe forskellige situationer an.

Udveksling af erfaringer mellem kolleger på workshops har samlet set bidraget til et tættere samarbejde mellem relevante aktører i berøring med stalkingområdet og været med til at synliggøre politiets behov for viden, hvilket bl.a. har resulteret i udviklingen af konkrete redskaber som fx en simpel og håndgribelig vejledning om strakstilhold.

Servicecentret udgør ofte politiets første kontakt til stalkingudsatte. Samtidig har medarbejderne ikke en politimæssig baggrund eller en særlig viden om, hvordan politiet arbejder med sagerne. Derfor blev medarbejdere fra Servicecentret identificeret som relevante deltagere i workshops, ligesom de blev undervist i stalking på temadage. Herigennem fik de en mere helhedsorienteret forståelse af stalkingområdet og politiets arbejde med sagerne og opnåede en bedre forståelse af de psykologiske aspekter ifm. stalking. Endelig fik de kendskab til Dansk Stalking Centers arbejde, hvorfor det i dag opleves mere meningsfuldt at indhente samtykke og henvise til centret, da det er blevet tydeligt, at centret tilbyder gratis og omfattende hjælp, der rækker langt ud over, hvad politiet kan tilbyde.

Opsummerende kan det siges, at alle, der har været i berøring med den viden, der er blevet stillet til rådighed gennem projektets seminar, workshops og undervisning, har haft stort udbytte heraf og finder anvendelighed af den viden, de har opnået. Positive sideeffekter af projektet har desuden været, at det er blevet en ny fast praksis, at viden om stalking og samarbejdet med Dansk Stalking Center indgår i undervisningen af nye politistuderende. Ligeledes har politiet undervist Dansk Stalking Centers frivillige rådgivere, hvilket gav nye indsigter til brug for den fremadrettede vejledning af stalkingudsatte.

Læring i forbindelse med opkvalificering har bl.a. været vigtigheden af en klar plan for overlevering af viden på workshoprækken, samt nødvendigheden af en tovholder hos politiet, der løbende kan samle op på medarbejdernes vidensbehov og varetage praktiske opgaver omkring program, indkaldelser samt håndtering af tilmeldinger og afbud.

Faste nøglemedarbejdere på stalkingområdet

Fordele ved faste nøglemedarbejdere på stalkingområdet:

- Optimal og tidseffektiv sagsbehandling sikres, når stalkingsager håndteres af medarbejdere, der har modtaget opkvalificering og uddannelse på området.
- Medarbejdere med viden om stalkingsagers logik og kompleksitet opnår hurtigt overblik og iværksætter tiltag, så sagsgange forenkles og sandsynligheden for at stoppe stalkingen øges.
- Medarbejdere med kendskab til Dansk Stalking Center henviser hurtigere hertil, hvorfor politiet sparer tid på vejledning om bevisførelse og henvendelser af psykosocial karakter.
- Trygheden øges hos stalkingudsatte, når de mødes af faste nøglemedarbejdere med viden om stalking og indgående kendskab til deres sag.

En Tryk Hverdag viste, at der er væsentlige fordele ved at udvælge og opkvalificere nøglemedarbejdere på stalkingområdet. Stalkingsager er ofte komplekse og kræver en særlig behandling og følsomhed, og det er nemmere for politiet at holde overblik, når sagerne er samlet på færre hænder. Hertil kommer, at tillid og tryghed øges for stalkingudsatte, når de mødes af faste medarbejdere, der kender deres sag, så de ikke skal redegøre for forløbet forfra, hver gang de tager kontakt. Nøglemedarbejdere på stalkingområdet baner således vejen for en mere tidseffektiv sagsbehandling, hvilket bestyrkes af, at nøglemedarbejderne har indgående kendskab til Dansk Stalking Center og kan viderehenvise stalkingudsatte hertil i de tilfælde, hvor vejledningsbehovet ikke er direkte sagsrelateret.

Grundet de gode erfaringer med faste nøglemedarbejdere, er der i Stop Stalking arbejdet videre med idéen. Nøglemedarbejderne har således været den primære målgruppe for de afholdte workshops, ligesom det overvejende er disse medarbejdere, der er blevet uddannet i brugen af SAM, der er et værktøj til vurdering af trusselsniveau og alvorlighed i stalkingsager. Tanken med nøglemedarbejderne på stalkingområdet er, at det skal være synligt internt i politiet, hvem der besidder en særlig viden om stalkingområdet, så sagerne lander hurtigst muligt på det rette bord, hvor de udvalgte medarbejdere kender til den optimale håndtering. På denne måde forenkles sagsgange, sagsbehandlingstider effektiviseres og sandsynligheden for at kunne stoppe stalkingen på et tidligere tidspunkt øges.

I projektperioden for Stop Stalking har idéen om faste nøglemedarbejdere på stalkingområdet været udfordret bl.a. gennem reorganiseringen af politiets arbejde og ressourcekrævende opgaver, som fx terrorberedskab og grænsekontrol. Men imod projektets afslutning kom der imidlertid klarhed over, hvem der skulle være politiets nøglemedarbejdere på stalkingområdet. Her var der tale om medarbejdere i både patrulje- og efterforskningscentre og med et betydeligt overlap mellem de hidtidige og fremadrettede nøglemedarbejdere. Til projektets og politiets fordel ligger meget af den oparbejdede viden således fortsat hos relevante medarbejdere. Ifølge Sydøstjyllands Politi er det – også inden for rammerne af den nye struktur – realistisk at arbejde videre med tanken om bestemte videnspersoner på stalkingområdet. Derfor er det fortsat på dagsorden at implementere idéen om nøglemedarbejdere endnu bedre, samt at etablere sagsgange for stalkingsager, der passer til den nye struktur og fortsat sikrer en optimal sagsbehandling.

Læring i forbindelse med faste nøglemedarbejdere på stalkingområdet er, at der er en tydelig fordel ved at samle sagsbehandlingen på få hænder. Desuden er det vigtigt med rolleklarhed, så både de involverede medarbejdere og kolleger ved præcist, hvad der ligger i rollen som nøglemedarbejder. I en travl organisation

som politiet er det også afgørende, at ledelsen sikrer rum for nøglemedarbejdernes arbejde, løbende deltagelse i opkvalificeringen og understøtter nøglemedarbejderens oplevelse af at være del af et betydningsfuldt arbejde ved at bakke op om vigtigheden heraf. Endvidere kan det med fordel prioriteres at give nøglemedarbejderne feedback på deres indsats som nøglemedarbejdere gennem videreformidling af 'gode historier' eller løbende nyheder på stalkingområdet, så det tydeliggøres, hvilke resultater de er medskabere af.

Samtykkeerklæring til etablering af kontakt med henblik på intervention

I Stop Stalking projektet har Sydøstjyllands Politi gjort det til fast praksis at henvise til Dansk Stalking Center i alle stalkingrelaterede sager. I projektet er der også blevet arbejdet med samtykkeerklæringer. Indhentning af samtykke beror imidlertid på situationen og indhentning af skriftligt samtykke kommer primært i spil ifm. afhøringer, formaninger eller udstedelse af tilhold, mens samtykke i andre tilfælde indhentes mundtligt. Slutteligt er der tilfælde, hvor stalkingudsatte og stalkingudøvere blot opfordres til selv at opsøge Dansk Stalking Center.

Hvad er en samtykkeerklæring?

Med samtykkeerklæringen kan stalkingudsatte og stalkingudøvere give skriftligt samtykke til, at politiet må videregive deres kontaktinformation til Dansk Stalking Center, som herefter kan tage kontakt med tilbud om hjælp og støtte.

Væsentlige faktorer for politiet i forbindelse med indhentning af samtykke er, at det i nogle tilfælde forekommer naturligt at introducere erklæringen, mens det i andre opleves som grænseoverskridende. Hertil kommer, at udsatte og udøvere kan modtage erklæringen forskelligt. For udsatte kan det være en lettelse at blive sat i forbindelse med hjælp, eller det kan virke uoverskueligt at involvere flere mennesker i sagen. For udøvere er behovet for hjælp ofte uerkendt. Og for politiet er det nyt, at erklæringen fordrer både at skulle tænke på offer og gerningsmand, som nogle der har brug for hjælp.

Blandt andet grundet ovenstående faktorer blev målsætningen for antallet af henvisninger fra Sydøstjyllands Politi til Dansk Stalking Center via samtykke ikke indfriet. Når arbejdet med samtykkeerklæringer alligevel tillægges afgørende betydning og anbefales fastholdt, er det fordi, at:

- Samtykkeerklæringen er med til at spare politiet ressourcer og effektivisere sagsbehandlingen idet rådgivningen i stalkingsager rykkes over til Dansk Stalking Center.
- Samtykkeerklæringen er med til at fastholde politiets fokus på at henvise stalkingudsatte og stalkingudøvere til Dansk Stalking Center.
- Samtykkeerklæringen dermed er med til at sikre, at udsatte og udøvere, der ellers ikke ville opnå støtte, rådgivning og behandling, kommer i kontakt med Dansk Stalking Center.
- Borgernes konfrontation med samtykkeerklæringen er med til at sende et klart signal om, at stalking er et reelt problem, som det er muligt at opnå hjælp til.

I projektet blev Servicecentret identificeret som en enhed, der har en central rolle og funktion i forbindelse med indhentning af samtykke. Gennem opkvalificering af medarbejderne har det derfor været tilstræbt at give Servicecentret en mere proaktiv rolle i indhentningen af samtykke, hvilket afspejlede sig i antallet af

henvisninger. Derfor antages det, at yderligere opkvalificering af Servicecentrets medarbejdere samt udvikling af simple redskaber til indhentning af samtykke, vil kunne indvirke positivt på antallet af indhentede samtykker og henvisninger til Dansk Stalking Center.

Overordnet set peges der på, at samtykkeerklæringens funktion og betydning skal være tydelig for alle, da dette vil kunne øge incitamentet for dels at introducere, dels at indgå samtykke.

ERFARINGER OG RESULTATER I DANSK STALKING CENTER

I Stop Stalking har Dansk Stalking Center haft fokus på at kvalificere eksisterende intervention til stalkingudsatte samt at udvikle tilbuddet om intervention til stalkingudøvere, der er en ny målgruppe.

Intervention for stalkingudsatte

Målet med intervention for stalkingudsatte er at styrke den stalkingudsattes personlige ressourcer med henblik på at kunne fastholde egen handlekraft og sikring af en tryk hverdag for sig selv og deres evt. børn.

Intervention i Dansk Stalking Center

Dansk Stalking Center driver en åben telefonrådgivning samt en professionel interventionsenhed. Den professionelle intervention varetages af ansatte socialrådgivere, psykologer og en jurist. Centrets tilbud er rettet mod udsatte, udøvere, pårørende og fagpersoner. Læs mere om tilbuddene på s. 18

For stalkingudsatte er der i projektet udviklet en model, som sikrer, at centrets psykologer kan fokusere deres ressourcer om behandlingen. Således forestår socialrådgivere den indledende afdækning af stalkingudsattes situation og behov, og kommer med anbefalinger til det tværfaglige sagssparringsteam ift., hvilken indsats der er hensigtsmæssig. Socialrådgiverne varetager også støttende forløb, som kan stå alene eller tilbydes til stalkingudsatte, hvis der er venteliste til psykolog.

Behandlingen for stalkingudsatte dækker over psykologiske samtaleforløb. I samtalerne anvendes blandt andet psykoedukation og mentaliseringsteknikker, ligesom der arbejdes ud fra krise-/ stresspsykologiske samt kognitive perspektiver. Samtalerne kan desuden omfatte udfærdigelse af handlings- og sikkerhedsstrategier samt vejledning i forhold til bevis- og dokumentationsindsamling. Sidst men ikke mindst, kan samtalerne omfatte håndtering af eventuelle børn med henblik på tidlig opsporing af særlige psykosociale interventionsbehov.

Juridisk vejledning og bistand til stalkingudsatte kan stå alene, men indgår oftest som element i et forløb. Det kan fx være relevant i forbindelse med retssager, økonomi, samvær med børn mm.

Intervention for stalkingudøvere

Målet med intervention for stalkingudøvere er at få stalkingudøveren til at stoppe sin stalking gennem behandling – og evt. viderehenvise pågældende til anden intervention. I alle sager vedrørende stalkingudøvere etableres hurtigst muligt direkte forbindelse til en psykolog, da behandling i udgangspunktet altid er relevant. Desuden er det vigtigt med en kort og ukompliceret visitationsproces, hvis

det skal lykkes at fastholde udøveren i sin motivation for at søge hjælp. Således er det psykologer, der gennemfører visitationen og finder frem til, hvilken behandling, stalkeren kan tilbydes.

Hos Dansk Stalking Center tilbydes stalkingudøveren individuelle motiverende psykologiske samtaler med henblik på at stoppe stalkingen. Målet er at få stalkeren til at indse det uhensigtsmæssige i den praktiserede adfærd, at ændre denne og forebygge recidiv. Interventionen omfatter et ikke nærmere defineret antal samtaler med henblik på at skabe indsigt og erkendelse for den pågældendes egne handlinger. Derudover kan samtalerne også have til formål at afklare situationen med henblik på et evt. behov for viderehenvielse til behandling i andet regi som fx psykiatrien.

Der findes ikke én måde at behandle stalkere på. Behandlingen må nødvendigvis tilrettelægges ud fra den enkelte udøvers karakteristika, situation og behov. Dog er der en tværgående forståelse af, hvad der udgør væsentlige fokusområder og de mest anvendelige metodikker i behandlingen af stalkere, hvilket indebærer relations- og motivationsarbejde og kognitiv adfærdsterapi – herunder mentalisering.

Tværfaglighed i indsatsen

For en stor del af Dansk Stalking Centers brugere gælder det, at de henvises til yderligere rådgivning, støtte og vejledning, end de har modtaget i den åbne rådgivning. Størstedelen gør brug af rådgivningssamtaler med centrets socialrådgiver, mens hver fjerde gør brug af juridisk rådgivning og hver tredje indgår i behandlingsforløb med en psykolog.

For en del brugere gælder det, at de gør brug af en kombination af Dansk Stalking Centers forskellige hjælpemuligheder. Antallet af samtaler med centrets professionelle spænder vidt. Omkring 1/5 har behov for et begrænset antal samtaler, mens 4/5 indgår i deciderede forløb.

Kort om Dansk Stalking Centers brugere

Langt størstedelen af Dansk Stalking Centers brugere er stalkingudsatte (85 pct.), mens en mindre andel er stalkingudøvere (10 pct.). Øvrige brugere er børn og pårørende. Blandt brugerne er kvinder (84 pct.) repræsenterede i langt højere grad end mænd (16 pct.).

Herudover gælder det, at:

Stalkingudsat

- 91% kvinder og 9 % mænd
- Stor aldersspredning med gns. på 41,6 år
- Stalkes typisk af ekspartner/eks-date (70 %), men også fx af fremmede (7 %), tidligere venner/bekendte (7%), naboer (6 %), mm.

Stalkingudøver

- 67 % mænd og 33 % kvinder
- Stor aldersspredning med gns. på 37,5 år
- Stalker typisk en ekspartner eller eks-date (81 %), en tidligere ven/bekendt (11 %) og i mindre grad fx naboer, professionelle eller fremmede

En meget stor andel af Dansk Stalking Centers brugere finder selv vej til hjælpen. Som følge af projektsamarbejdet med Sydøstjyllands Politi er der i dag også en betragtelig gruppe, der er kommet i kontakt med centret på baggrund af samtykkeerklæringer herfra (7 pct.).

Interventionsbehov og effekt

Ifølge dialog- og evalueringsredskabet FIT (Feedback Informed Treatment) kan både gruppen af stalkingudsatte og stalkingudøvere hos Dansk Stalking Center siges at være klinisk signifikante, hvorfor behandling kan have mulig effekt. Stalkingudøvere er i lavere trivsel end gruppen af stalkingudsatte ved opstart af forløb, ligesom det også er denne gruppe, der har længst varighed af forløbene (optil 20 - 30 samtaler). Således understøtter resultaterne vigtigheden af at tilbyde behandling til stalkingudøvere.

På baggrund af FIT konkluderes det, at både stalkingudsatte og stalkingudøvere har god effekt af den behandling, de modtager hos Dansk Stalking Center. Hvor stalkingudsatte opnår moderat grænsende til stærk effekt, opnår stalkingudøvere en moderat effekt af behandlingen.

Effekt og virkning af intervention for stalkingudsatte

Når stalkingudsatte kommer i kontakt med Dansk Stalking Center, er stalkingen for de fleste fortsat aktiv, mens omkring en tredjedel vurderer, at stalkingen er stoppet. I langt de fleste tilfælde, hvor stalkingen er stoppet, er dette sket grundet *tiltag fra politiet*, såsom formaninger, tilhold og i sjældne tilfælde fængsling. Tiltag fra politiet i stalkingsagerne har således en afgørende betydning.

Stalkingudsattes situation ved opstart:

- 19 ud af 10 tilfælde kontakter/stalker udøveren også andre i netværket
- Stalkingen består især af elektronisk kontakt, telefonopkald, overvågning og forfølgelse
- Omkring 3 ud af 4 oplever psykiske symptomer som følge af stalkingen
- Omkring 1 ud af 2 oplever fysiske symptomer som følge af stalkingen
- Omkring 4 ud af 5 oplever begrænsede handlemuligheder i hverdagen
- Omkring 2 ud af 3 føler sig hæmmede i deres arbejdsliv

Stalkingudsatte oplever stor tilfredshed med forløbet i Dansk Stalking Center og 9 ud af 10 vurderer, at deres situation er forbedret. Som følge af forløbet oplever de at have fået konkrete redskaber til at handle på deres situation samt at have fået mere medbestemmelse i hverdagen.

Før- og eftermålinger gør det muligt at kigge på forandringer i det fysiske og psykiske symptombillede hos stalkingudsatte som følge af forløbet.

I begge henseender kan der konstateres en **positiv udvikling i symptombilledet**:

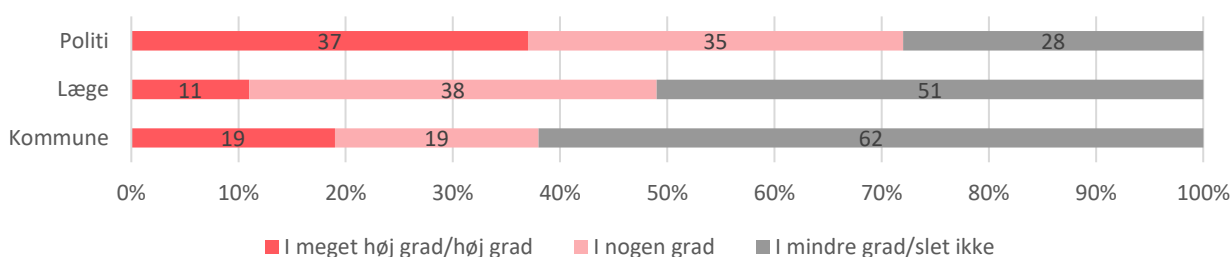
- Andelen af stalkingudsatte, der oplever de hyppigste forekommende **fysiske symptomer**, som fx anfald af kulde/varme fornemmelser, muskelsmerter, følelsen af svaghed i kroppen, hovedpine samt kvalme/uro i maven, falder med omkring 20 procentpoint under forløbet.
- Andelen af stalkingudsatte, der oplever de hyppigst forekommende **psykiske symptomer**, som fx følelser af at være bange/på vagt, urolig søvn, hukommelsesbesvær, selvbeprejelser, uoplagthed og følelser af uvirkelighed, falder med mellem 10-30 procent under forløbet.

Trods positiv forandring gør forløbene ikke brugerne symptomfrie, men hjælper til at minimere følgevirkninger og til at gøre følgevirkningerne til et vilkår, der er til at leve med.

Stalkingudsatte i forløb formår at fastholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet og oplever ligeledes forbedringer ift. arenaerne familieliv, socialt liv og arbejdsliv. Med afsæt i centrets dataindsamling konkluderes det, at funktionsnedsættelsen på de tre arenaer ved opstart ikke længere er behandlingskrævende ved afslutningen. Dog konstateres, at stalkingen har vidtgående konsekvenser for det sociale liv, hvorfor Dansk Stalking Center kan overveje, om brugerne kan hjælpes bedre på dette område. Det kunne fx være gennem udvikling af egne tilbud såvel som gennem øget brobygning til eksisterende tilbud.

Slutteligt er det undersøgt, om stalkingudsatte er blevet mødt med viden om stalking i kontakten til kommune, læge og politi, da dette er afgørende for, hvor godt de har følt sig hjulpet. Her oplever få, at kontakten til kommune og læge har været præget af viden om stalking, mens andelen, der er blevet mødt med viden om stalking hos politiet, er væsentlig større.

Oplevede du, at personerne, du havde kontakt med, havde viden om stalking?

Det er positivt, at politiet vurderes at spille en vigtig rolle i forhold til at bringe stalkingen til ophør. Alligevel peger ovenstående på plads til forbedring, så flere stalkingudsatte ved både kontakt til kommune, læge og politi kan opleve at blive mødt af nogen, der kender til stalking. Der ligger således fortsat et stort arbejde i at udbrede viden om stalking til forskellige faggrupper.

Effekt og virkning af intervention for stalkingudøvere

Stalkingudøvere kommer i kontakt med Dansk Stalking Center ved selv at henvende sig eller via henvisninger fra politiet – herunder via samtykkeerklæringer fra Sydøstjyllands Politi, der muliggør, at Dansk Stalking Center kan tage kontakt til udøver.

Stalkingudøvernes situation ved opstart:

- Kun omkring halvdelen er i beskæftigelse eller under uddannelse
- Næsten halvdelen har stalket andre tidligere
- Mange har tidligere været i kontakt med en psykolog eller psykiater
- Godt halvdelen har/har haft en diagnose, hvoraf depression er den hyppigst angivne

Ved opstart i forløb hos Dansk Stalking Center kan næsten alle stalkingudøvere betegnes som aktive. Stalkingen er for mange blevet altoverskyggende i deres liv, og deres primære motivation for at tage imod intervention er at opnå redskaber til at ændre deres situation og til at 'blive sig selv igen'. Data for stalkingudøvere er endnu for sparsomt til at foretage en egentlig effektanalyse. Betragtninger om virkninger og effekt er dermed baseret på behandlernes og stalkingudøvernes erfaringer, som er blevet sammenholdt med tilgængelige data.

Stalkingudøvere er ved opstart i forløb i dårlig trivsel og vurderes på nogle områder at være klinisk mere forpinte end stalkingudsatte. Mange udøvere oplever at være ekstremt generet af en række symptomer, som fx overbekymretthed, tristheds- og ensomhedsfølelser, følelser af værdiløshed og manglende tro på fremtiden. Dette billede er genkendeligt for behandlerne, der også fortæller, at mange udøvere har et højt angstniveau, føler skyld og skam og måske ligefrem har selvmordstanker.

Behandlernes umiddelbare vurdering er, at behandlingen af stalkingudøvere virker. Udøvere, der gennemfører behandlingen, stopper med at stalke. At enkelte udøvere efter endt forløb retter fornyet henvendelse, tolkes som et udtryk for, at udøveren har opnået en bedre indsigt i sine egne følelser og måder at reagere på og nu formår at stoppe sig selv i tide.

Stalkingudøverne selv er alle meget tilfredse med forløbet og oplever, at behandlingen i høj grad har motiveret dem til at stoppe med at stalke. Det er betydningsfuldt for dem, at hjælpen hos Dansk Stalking Center er specialiseret, da tidligere behandling har været generel og uden effekt. Ligeledes betyder det noget, at centret har andre stalkere i behandling, da behandlerne dermed har stort indblik i følelser, reaktioner og adfærd hos udøvere, ligesom det gør, at de føler sig mindre unormale og alene. Alle stalkingudøvere har følt sig trygge i forløbet. De har følt sig mødt og forstået, og har oplevet, at de er blevet tilpas udfordrede, hvilket har været befordrende for at opnå forandring.

Gennem forløbet oplever stalkingudøverne at have opnået viden om baggrunden for deres stalkende adfærd, samt hvordan stalkingen påvirker dem selv og andre. De oplever, at de er blevet mere opmærksomme på deres følelser, ligesom de er blevet bedre til at stoppe op og reflektere over, hvordan de handler på følelserne. Nogle er også blevet mere bevidste om, hvordan udefrakommende faktorer kan være med til at forstærke bestemte følelser. Stalkingudøverne oplever desuden, at de gennem behandlingen har opnået konkrete redskaber til, hvad de kan gøre for at undgå den stalkende adfærd. Her nævnes bl.a. teknikker til at stoppe op og tænke, inden de handler, samt helt lavpraktiske redskaber som opretholdelse af

en god døgnrytme og at holde sig beskæftiget, så destruktive tanker og bitre følelser ikke får lov til at fylde mere end nødvendigt. Sidst men ikke mindst er et afgørende resultat af behandlingen, at udøverne oplever en større trivsel og føler, at de er blevet bragt i bedre balance. Her peges fx på glæde, mildere temperament og følelsen af igen at kunne være noget for andre.

Ifølge behandlerne ses det hos stalkingudøverne, at den aktive stalking relativt hurtigt stopper efter opstart, mens trangen til at stalke kan vare ved. Derfor er det vigtigt, at forløbet rækker ud over perioden for den aktive stalking. Af udøvernes egne fortællinger ses ligeledes, at impulsen til at stalke kan vare ved eller dukke op fra tid til anden – også i et perspektiv, der rækker ud over behandlingen. Behandlingen bidrager således til at gøre udøverne mere modstandsdygtige overfor belastninger i hverdagen, men får ikke altid impulsen til at stalke til helt at forsvinde.

Da behandlingen er ny, mangler der fortsat viden om behandlingens langsigtede perspektiver. Det foreslås imidlertid her, at Dansk Stalking Center kan overveje at arbejde mere målrettet med at hjælpe stalkingudøvere med behov ind i nye sammenhænge, som kan være med til at minimere risikoen for genoptagelse af stalkende adfærd. Det kan fx være støttegrupper, mentorstøtte, nye netværk, beskæftigelsesrettede indsatser mm.

Om Dansk Stalking Center

Dansk Stalking Center er Nordens første og eneste specialiserede interventions- og videnscenter om stalking. Centrets tilbud er landsdækkende og har afdelinger i København og Aarhus. Ud fra et forebyggende og helhedsorienteret grundsyn arbejder Dansk Stalking Center for at hjælpe personer berørt af stalking, at forbedre stalkingudsattes vilkår juridisk som socialt, at indsamle og formidle viden om stalking og udvikle stalkingforebyggende indsatser og interventionsmodeller på tværs af faggrupper, sektorer og myndigheder – herunder politiet. Dansk Stalking Center driver et videnscenter og et interventionscenter herunder en åben telefonrådgivning og en professionel behandlingsenhed. Centret er finansieret af offentlige driftsmidler, samt pulje- og private fondsbevillinger. Tilbuddet er gratis at gøre brug af.

Henvisning til Dansk Stalking Center

Alle personer, der er berørte af stalking, kan gøre brug af Dansk Stalking Centers telefonrådgivning. I rådgivningen kan man få psykosocial rådgivning og vejledning om forholdsregler og afskærmning, kontakt til politiet mm. Bliver der på baggrund af rådgivningen vurderet et yderligere behov for hjælp, vil brugeren blive henvist til den professionelle intervention, med tilbud om evt. yderligere psykosocial rådgivning, psykologbehandling og juridisk rådgivning.

Sparring af fagpersoner

Som fagperson kan man få faglig sparring og vejledning i forhold til stalking og håndteringen heraf. Dansk Stalking Center tilbyder desuden undervisning og oplæg. Er der interesse for at høre mere herom kan man kontakte Dansk Stalking Center.

Tilbud til udøvere

Dansk Stalking Centers tilbud er også rettet mod udøvere af stalking. Kommer man som fagperson i kontakt med en person, der udviser stalkende adfærd kan man henvise til centrets tilbud. Hertil råder centrets fagpersoner ofte til også at gøre brug af den faglige sparring i forhold til håndtering og intervention for personer, der stalker.

Skytsengel App

Dansk Stalking Center har udviklet en app til stalkingudsatte. Appen har til hensigt at være tryghedsskabende og giver mulighed for i appen at overskueliggøre og samle beviser for de uønskede kontaktforsøg. Læs mere om appen på www.skytsengel.org

Kontakt Dansk Stalking Center

Telefonrådgivning for udsatte og pårørende: **25 17 73 74**

Sparring af fagpersoner: **60 56 73 74**

Telefonlinje for udøvere af stalking: **27 60 40 16**

Se åbningstider og læs mere om stalking, centrets arbejde samt rådgivning- og behandlingstilbud på www.danskstalkingcenter.dk

For yderligere spørgsmål: kontakt@danskstalkingcenter.dk

Dansk Stalking Center

